

LBRIS

We know
books

MONICA NISTORESCU

OUL DE STRUȚ

EDITURA PENTRU ARTĂ ȘI LITERATURĂ
București, 2024

CROCHIURI

Drumul spre „înalta societate“

„Jet set-ul“ românesc, deși călătorește enorm și are posibilități materiale foarte mari, nu a învățat lecția domnișoarei Chanel sau a domnului Dior, potrivit căreia mai puțin înseamnă mai mult și expresia ultimă, sublimată, a eleganței stă în simplitatea și puritatea liniilor...

Plănuisem să vă povestesc despre Marrakesh, orașul cu ziduri roșii din buza deșertului african, învăluit în parfumuri tari de mosc și ambră și populat de povestitori din *O mie și una de nopți*, când realitatea românească a dat buzna peste mine din nou, împingând orașul de vis înapoi în cețurile sale fierbinți, să aștepte cuminte și nemișcat un alt prilej de a vorbi despre el.

Acum vreo două luni, o bună prietenă m-a sunat să mă anunțe, cu îndreptățită mândrie în glas, că unica ei odraslă tocmai trecuse cu bine clasa a VIII-a și să mă invite să o însoțesc la festivitatea de absolvire.

Cuprinsă de nostalgia propriilor festivități școlare, din burgul meu de pe malurile Cibinului, și bucuroasă de bucuria ei, am acceptat cu plăcere invitația și m-am prezentat la ora convenită la porțile instituției școlare respective,

de altfel una dintre cele mai cunoscute și mai prestigioase din București.

Mă pregătisem să retrăiesc atmosfera aceea unică, încărcată de emoție pozitivă și de planuri de viitor, ce însoțește îndeobște serbările școlare, dar de la bun început lucrurile nu au fost deloc așa cum mi le aminteam eu.

La poarta școlii au început să sosească, pe rând, limuzine somptuoase, cu șofer sau conduse de proprietarii lor, din care au coborât deopotrivă părinți și copii. Am recunoscut o grămadă de figuri publice printre părinți, edili faimoși de urbe, politicieni și oameni de afaceri proeminenți.

Mi-am întors privirea spre grupul de copii (căci doar copii se pot numi când de-abia au împlinit paisprezece ani), încercând să identific odraslele celor pe care îi cunoșteam, și am rămas literalmente cu gura căscată.

Stupefiată, m-am întrebat dacă nu cumva greșisem ora, locul sau evenimentul, dar figura familiară a prietenei mele, îndreptându-se spre locul unde mă aflam prin mulțime, m-a asigurat că, din păcate, nu greșisem.

Fetele (absolventele), în marea lor majoritate, purtau rochii-furou de cocktail, sclipitoare, nepotrivite cu vârsta, ora și natura festivității, rochii semnate negreșit de designeri celebri. Legănau cu nonșalanță poșete Hermès-Kelly sau Prada, vorbeau la telefoane mobile Vertu și încercau să se țină în echilibru pe pantofi-platformă înalți de 15 centimetri. Doar gleznele subțiri, cu oase de copil, neformate încă, oscilând sub corvoada tocurilor și privirile de Lolite încărcate de make-up aminteau faptul că în fața mea se

aflau niște fete de paisprezece ani, și nu niște asidue cliente ale barurilor de noapte.

Băieții erau mai uniformizați în costumele cu tăietură impecabilă, vorbeau tare pe două tonalități, ca mai toți la această vârstă, când vocea e în schimbare, sau butonau cu înverșunare diverse iPhone-uri, iPoduri și altele asemenea. La încheietura fragilă a mâinilor atârnavă greu ceasuri scumpe.

M-am întrebat dacă sunt singura din făloasa adunare care vede așa lucrurile și o privire scurtă spre grupul părinților și cel al profesorilor mi-a confirmat cele mai sumbre gânduri. Părinții își priveau cu nedisimulată mândrie odoarele, iar profesorii nu mai pridideau să salute și uneori să facă temenele total neacademice înalților oaspeți aflați acolo într-o postură cu totul diferită de cea publică.

Am plecat cu un gust amar, cu un gând pios și respectuos către dascălii mei sibieni, severi și caricaturali pe alocuri, cu o dragoste înnoită pentru părinții mei, profesori și ei, și cu inima strânsă pentru acești copii, vinovați fără vină, victime ale sistemului și, nu în ultimul rând, ale propriilor lor părinți și educatori.

Pe părinții lor și alții asemenea i-am întâlnit, de altfel, de-a lungul ultimilor ani, în numeroase ocazii publice, la recepții, cocktailuri și alte evenimente. Nu pot să nu mă gândesc la bietul ambasador al SUA care, probabil, după fiecare garden-party oferit cu ocazia zilei de 4 Iulie trebuie să refacă gazonul reședinței sale de pe Kiseleff, scormonit de tocurile condurilor de seară, cu strasuri și pene, pe care invitatele

sale, deși știu bine că participă la o petrecere câmpenească cu hamburgeri și bere, aleg să îi poarte. Nu pot să nu mă gândesc la faptul că „jet set-ul“ românesc, deși călătorește enorm și are posibilități materiale foarte mari, nu a învățat lecția domnișoarei Chanel sau a domnului Dior, potrivit căreia mai puțin înseamnă mai mult și expresia ultimă, sublimată, a eleganței stă în simplitatea și puritatea liniilor.

Nu pot să nu mă gândesc că mare parte dintre cei care sunt poftiți la evenimente sociale nu cunosc ABC-ul unor indicații de ținută de pe invitațiile lucioase care grăiesc într-o limbă străină lor, cerând *black tie*, *smart casual* ori *cocktail dress*, sau, și mai rău, li se pare de bonton să nu le respecte. Nu pot să nu mă gândesc la răspunsul cinic pe care i l-am dat unei alte prietene care mi-a cerut sfatul cu privire la toaleta pe care ar trebui să o poarte la o recepție care cerea ținută *black tie*: „Îmbracă-te cât mai neutru, eventual, cu o bluză de mătase și un pantalon negru de seară, pentru că, oricum, în adunare vei vedea atât bluejeans, cât și rochii lungi cu spatele gol“, i-am spus.

Nu pot să nu mă gândesc la toate revistele mondene în care diverse domnișoare cu pretenții nejustificate comentează sec și distins, emițând sentințe imuabile, despre tendințele modei.

Mă gândesc însă foarte serios să vă povestesc data viitoare despre Marrakesh, despre grădina Majorelle a regretatului Yves Saint Laurent, spectaculoasă în mijlocul deșertului, despre parfumul de ambră și aroma îmbietoare a tajinei de miel și despre multe altele...

Buletin de Snagov

Între timp, eu m-am mutat la București. Lucrurile nu s-au schimbat însă la Snagov...

O plimbare de-a lungul țărmurilor lacului Snagov se dovedește a fi o aspră încercare, chiar și pentru cei cu un simț estetic mai puțin exigent. Snagovul este azi o victimă a politicii de urbanism duse de o administrație indolentă și incompetentă, combinată cu gustul îndoielnic al multora dintre locatarii sezonieri sau permanenți ai lacului Snagov.

Pe neașteptate, se iscă o vânzoleală în tot satul. Ursu și Steluță, câinii mei, începură să latre și să alerge înnebuniți dintr-o parte în alta a grădinii, după care se strecurară, cu ochii rotunjiți de groază și tremurând din tot corpul, sub masa din sufragerie, de unde nu mai putură fi urniți în ruptul capului.

Cocoșii cucurigesec, fiecare în legea lui, aerul dulce al înserării vibrează amenințător, apele lacului Snagov se înroșesc ca de o apocalipsă scăpată din predicțiile lui Nostradamus, păsările se lipesc unele-ntr-altele în cuiburile suspendate și, deodată, cerul explodează în miriade de stele, steluțe, comete și sfere de toate culorile curcubeului.

Oamenii satului își văd mai departe de treabă, neatenți la vacarmul audiovizual, de acum loc comun al sâmbetelor și duminicilor lor.

Grădinarul meu ridică fruntea atent și contabilizează, din obișnuință, durata și amploarea focului de artificii, apoi conchide: „E dinspre palat! Are bani ăia, a ținut mai bine de

treisprezece minute“, după care se întoarce placid la treburile sale, în timp ce înserarea își recapătă parfumul și liniștea, cerul, culoarea și lacul, tihna de dinainte de stihie.

Ne aflăm în Snagov Sat în anul de grație 2008 și tocmai asistasem, vrând-nevrând, la celebrarea, printr-un foc de artificii, a unei aniversări, mariaj sau pur și simplu petrecere, la una dintre reședințele înșirate de-a lungul lacului.

Spun „vrând-nevrând“ pentru că nu ai cum să scapi de bucuria sau cheful vecinului de lac, indiferent de oră sau dispoziție.

Apușe sunt vremurile în care vecinul de bloc îți suna timid la ușă cu o felie de tort roz pe o farfurie, informându-te și, totodată, cerându-ți să ai înțelegere pentru disconfortul pe care ți l-ar putea provoca petrecerea de ziua lui, convivia înfierbântați, muzica și ora târzie.

O plimbare de-a lungul țărmurilor lacului Snagov se dovedește a fi o aspră încercare, chiar și pentru cei cu un simț estetic mai puțin exigent.

Vezi palate neoclasiche, cu bruște și neașteptate elemente rustice sclipind de balustrade de inox, false colibe eșuate în mijlocul unor curți conștiincios betonate, vile de pe vremea lui Ceaușescu reconvertite la gustul actualilor proprietari, rezidența mov cu grădină feng shui a unei vedete TV, un bloc sinistru cu patru etaje, insolit în peisajul lacustru precum berzele în catacombe – în puține cuvinte, rezultatul unei politici de urbanism duse de o administrație indolentă și incompetentă, combinată cu

gustul îndoielnic al multora dintre locatarii sezonieri sau permanenți ai lacului Snagov.

Cireșii, perii, merii, prunii sau corcodușii, precum și părăluțele, panseluțele sau margaretele au devenit rare și scumpe la vedere în aceste locuri.

În schimb, grădinile prelinse în lac, terminate somptuos cu debarcadere, pontoane, garaje de barcă, luminate precum bordelurile thailandeze, abundă în arbori-de-cauciuc, palmieri, mango, portocali și alte plante din zone tropicale, ce se sting treptat, neînțelegând ce caută într-o zonă continentală cu climat temperat, atât de nepotrivit și dăunător sănătății lor. Proprietarii asistă neputincioși la moartea plantelor rare și îi înjură gros la telefon pe peisagiștii plătiți cu bani grei.

Aceștia le propun, în locul defunctelor plante exotice, o cascadă înconjurată de pietre de munte, căreia îi alătură, așa cum poate face numai cineva care nu a trăit nicicând la țară, o căruță musai rustică, dezafectată, umplută cu ghivece cu mușcate și cu oiștea înfiptă în pământ.

Trebuie să veniți sâmbăta și duminica la Snagov, într-o zi de vară!

Pe drumul ce iese din DN1 spre mirificul lac, un Hummer negru, lățit pe ambele benzi, alungă câinii comunitari (sau uneori îi prinde sub roți) și sperie puștani înconștienți cățași pe scuterele tașilor lor, la fel de înconștienți ca ei.

De-a lungul drumului, țărani vând, pe tarabe improvizate, struguri din Spania, roșii din Italia și ouă cumpărate

de la magazinul din colț, rebotezate și revândute drept ouă de casă.

Mai vând lapte în sticle de plastic de un litru, despre care nu se știe de unde provine – pe o rază de câteva zeci de kilometri nu există în bătăturile oamenilor picior de vacă, oaie sau capră.

Pe un limb de pământ ce înaintează în lac, în partea lui cea mai largă, se întinde „strandul satului“, unde oamenii stau la plajă, fac grătare din metru în metru și ascultă manele cu sonorul dat la maximum.

Pe lac se întretaie ambarcațiuni de agrement care mai de care, iar cei de pe ștrand se opresc din învățitul mititeilor și scrutează fețele îndepărtate ale ocupanților bărcilor, convingși fiind că au recunoscut pe cutare politician, vedetă sau figură publică.

Deasupra lacului săgetat de scuterele de apă ale beizadelelor dezlănțuite plutește un smog alb și gros. În urma tuturor, deopotrivă ocupanți ai bărcilor, locatari ai vilelor „la lac“, precum și grataragiilor de weekend evadați pentru câteva ore din ghetourile insalubre ale cartierelor de blocuri, rămân ambalaje de carton, doze de bere și flacoane de plastic ce eșuează între lotușii aduși din India și prăsiți la Snagov prin anii '70 de un profesor visător.

Acum vreo doisprezece ani, mi-am luat buletin de Snagov și casa construită inițial drept refugiu de sfârșit de săptămână s-a transformat în locuință permanentă. Zilele trecute, unul dintre vecini m-a sunat și mi-a cerut pe un ton ritos să fac ceva cu câinii mei, care latră noaptea, că

altfel găsește el o soluție pentru ei. Aș fi vrut să îi spun că, atunci când decizi să locuiești într-un sat, trebuie să te obișnuiești cu cântatul cocoșilor dimineața, cu dangătul clopotului ce marchează, cu cadență diferită, din clopotnița bisericii, moartea, nașterea, căsătoria și sărbătorile religioase, precum și cu lătratul câinilor ce își păzesc stăpânul, gospodăria și avutul acestuia, căci ce sat e acela fără câini? Am renunțat la această pretențioasă și, totodată, desuetă explicație și am închis câinii în curtea din față. Am învățat să iubesc locul acesta, cu oamenii lui debusolați și sufocați de opulența nou-veniților, pe care ei îi numesc venetici.

Visez, și nimeni nu mă poate împiedica să visez, la un lac pe care să alunece în înserarea violetă doar bărci cu vâsle sau pânze, lotci pescărești și rațe sălbatice. Visez la un lac înconjurat ca un brâu de o promenadă la care să aibă acces toți oamenii doritori de frumusețe și liniște. Visez la un lac curat, cu administratori responsabili și onești și locuitori iubitori de natură.

S-a întâmplat la Geneva, Como sau lacul Lemán; de ce nu s-ar întâmpla și la noi?

Croquis 1

Prova iahtului taie apa mătăsoasă... Ne îndreptăm spre Gibraltar. În dreapta, la țarm, se înșiruie cuminți și portocalii ultimele clădiri din Marbella. În stânga, suspendați în cer, munți marocani ce se văd doar când atmosfera e foarte limpede...

Delfini! Ne repezim cu toții pe puntea cea mai de jos; de-a dreapta și de-a stânga provei, șase-șapte delfini lucioși și albaştrii saltă în ritmul valurilor, părând să-și potrivească pasul după al nostru.

Rămân mult aplecată peste balustradă. Nu-mi pot dezlipi ochii de pe spinările jucăușe ale acestor misterioase ființe.: Ne însoțesc îndelung, până aproape de stânca Gibraltarului, înțesată de bănci și de maimuțe hoațe, cer-tărețe, cu dos purpuriu și mișcări viclene, imprevizibile.

De partea cealaltă a strâmtorii, oceanul... și bunul nostru plac...

La dreapta urcă, dantelată, coasta Portugaliei, la stânga Marocul, învelit în cețuri albaştrui. Facem repede o ședință și decidem că vrem câte un pic din fiecare; un pic de Portugalie, într-un port mic, cvasipărăsit...

E în afara sezonului. Ne plictisim vreo două zile acolo, mâncăm creveți uriași trași în vin de Porto, cumpărăm tot felul de cârpe colorate din buticurile aliniat de-a lungul marinei...

Hai în Maroc! Și pornim spre coastele viorii ale continentului african, eu, cu nostalgii de Marrakesh și parfum dulce de mirodenii în nări, tovarășii mei de drum, scufun-dați, fiecare, în ale lor...

Croquis 2

Coasta marocană se desface din cețurile viorii, neprie-tenoasă. Un port ce pare părăsit, până când apare poliția

de frontieră și cere, pe un ton lătrat, documentele vasului și pașapoartele. Un peisaj selenar, de capăt de lume, se întinde dincolo de dana portului. Ne îmbarcăm într-un van cu geamuri fumurii și pornim spre Tanger... Orașul năvălește peste noi cu amestecul de culori, arhitecturi și alăturări ciudate, cu voci tari și mirosuri ce se strecoară insidios în păr și-n pliurile veșmintelor... O lumină crudă decupează pe cer, cu linii nete, contururile clădirilor.

Ajungem în piața principală, de unde începe labirintul de străduțe strâmte ce adăpostește *souk*-ul. Munți de boia, curcuma, scorțișoară și alte multe misterioase prafuri și mirodenii, pui jumuliți din care picură sângele, înșirați pe sfori, cascade de fructe și legume, mănunchiuri uriașe de mentă, busuioc și coriandru, împletituri măiestre de usturoi, ceapă și curmale, alune, fistic, săpunuri în culorile bomboanelor fondante, dulciuri lipicioase tăvălite în susan, asediate de muște grase, verzui, carcace de miel, plăcinte, haine sinilii, viorii, albastre, purpurii, portocalii... Pe mijlocul străduței curge un fir de apă murdară, uleioasă. Suntem o adunătură exotică, îmbrăcați toți în inuri albe, cu sandale scumpe, meșteșugit împletite în Italia, ce pare la un secol depărtare... Mă uit la fanta îngustă de cer dintre clădirile jerpelite, ce par să se apropie amenințător și să ne prindă în zidurile lor pentru totdeauna, impru-denți scarabei încuiați în chihlimbar... Amețesc și alunec moale lângă o poartă închisă... Următorul lucru pe care mi-l amintesc e un puternic miros de mentă zdrobită. O femeie îmbrăcată în negru, cu fața zbârcită și un nas lung,

împodobit cu un neg, îmi freacă tâmpilele și încheieturile mâinilor cu un șomoioag uriaș de izmă. Ieșim din încâlceala de ulițe într-o intersecție largă, cu un trafic nebun, mașini, camioane, biciclete, motorete, cotigi trase de asini placizi, într-o mișcare browniană ce are totuși rostul ei secret...

Suntem departe de lume, departe de civilizație, departe de biete, incolorele noastre repere. Îmi agăț ochii de o reclamă uriașă la Coca-Cola, atârnată strâmb pe o clădire. Tanger...

Și mie mi-e dor de tine, tată...

O sufragerie mică de bloc, ce îndeplinește și rolul de cameră de zi, și pe cel de dormitor.

E una dintre acele rare dăți din an când masa dreptunghiulară de furnir lăcuit de culoarea cireșului își dublează lungimea, cu ajutorul extensiei rabatabile din mijloc.

Eu sunt responsabilă cu aranjarea mesei. Întâi, fața de masă imaculată, spălată, călcată și apretată încă de data trecută, apoi serviciul de masă „bun“, din porțelan translucid, cu ghirlande mov de floare... Urmează paharele de cristal cu picior, scoase unul câte unul din vitrină, șterse și potrivite în dreapta farfuriei. Aveam mare grijă de ele, știu că mama s-ar fi amărât nespun dacă, din nebăgare de seamă, aș fi spart vreunul.

În bucătărie, soră-mea, Gabriela, o asistă pe mama la desăvârșirea salatei de boeuf și a glazurii de ciocolată pentru prăjitura de sărbătoare, mai precis, culege cu o limbuță

roz, pofticioasă, urmele de cremă dulce de pe castron și lingura de lemn.

În cămară stau pitiți puișorii de ouă umplute, cu ochi de piper și ciocuri gureșe de gogoșar, înotând în lacul de smântână cu tarhon, icrele învoalte împrietenite cu măslinenele tuciurii, salamul arogant de Sibiu, împărțind platoul, de nevoie, cu ruda sa de la țară, slăninuța înghețată, și cu bastonașele de cașcaval Dalia.

Mă strigă mama... trebuie să decorez salata de boeuf, o altă sarcină. În fiecare an, alt desen, altă idee... Anul ăsta, închipui margarete uriașe cu tulpini de pătrunjel și petale din albuș de ou și pistil de gogoșar roșu, răspândite de-a valma pe câmpul de maioneză. Asimetria desenului meu o descumpănește un pic pe mama, dar nu zice nimic...

Sosesc musafirii, cupluri, cupluri, cu flori și cadouri. Profesoare, colege sau prietene de-ale maică-mii, măritate frumos cu medici, avocați, colegi de-ai tatei de la Inspectoratul Școlar, fețe familiare, nelipsite an de an. Îi ajutăm să se descotorosească de hainele ude în antrețelul cât o batistă, ei se minunează de cât am crescut și cât de frumoase ne-am făcut, Ligia, cealaltă soră, duce parte din hainele ce nu încap pe cuier pe patul din camera noastră...

Începe petrecerea. Paisprezece oameni înghesuiți în jurul mesei... tata, în capul ei, cu o vestă subțire de lână gri peste cămașa proaspătă, cu tâmpilele cărunte și fața tânără, toarnă în paharele mici, cât degetarele, țuica de prună întoarsă de două ori... limbile se dezleagă, mama începe să aducă bucatele pe masă, oamenii laudă și mănâncă tot, toată

lumea așteaptă faimoasa saramură de crap... Noaptea înaintează înspre zi, vinul alb de Târnave licărește în paharele zvelte, judecătorul spune bancuri, toți se tăvălesc pe jos de răs, are umor judecătorul, tata scoate carnetelul lui cu bancuri și citește cu intonație, ca la catedră, vreo două-trei, se încurcă la un moment dat, reia, duce la bun sfârșit poanta...

Mama e fericită că oamenilor le place mâncarea... trudește la ea de două zile și două nopți.

Noaptea de Sfântu' Nicolae la Sibiu, într-un apartament modest de bloc... Și mie mi-e dor de tine...

Mont Blanc spleen

Ieri, podul m-a primit cu bucurie. Trecuse Cristina cu o zi înainte, era curat, cald, paradoxal luminos, pentru că podurile nu-s prea luminoase de felul lor... O lene care mă împiedică, în ultima vreme, să fac cele mai ușoare lucruri, m-a oprit, de data asta, să-l sun pe Mihai, un băiat bun la toate, cam sărăcuț cu duhul, dar voluntar și inimos, cu care m-am pricopsit grație Adrianei.

Consecința a fost că m-am cărat, în două rânduri, cu bagajele pe scări. Tablourile de pe pereții casei scării au privit cu uimire baletul cacofonic al trollerului izbit de fiecare treaptă, în urcare, fața mea înciudată și roșie de efort și calabălăcul savant clădit în rucsacul-minune, deasupra căruia trona un ghiveci cu busuioc proaspăt.

Am trecut din cameră în cameră, netezind cu mâna, la întâmplare, un colț de mobilă, o carte, un pled, am aprins

veiozele și lămpile ascunse în cele mai năstrușnice locuri, i-am dat un bobârnac elefantului de catifea din dormitor, am salutat turlele Precupeților Vechi, am ronțăit un rest de ciocolată colorată rămas pe masa din sufragerie...

Mi-am ales o carte din bibliotecă și am citit până târziu...

De dimineață, despachetând, m-am minunat din nou de câte lucruri – pe care nu le port – car mereu după mine în vacanțe. Mi-am propus ca, pe viitor, să înjumătățesc...

Dacă e vineri, e prânz cu Jean-Pierre, probabil obișnuita caserolă cu mânătărci trase în unt, un pahar cu vin și poveștile de când nu ne-am văzut, ale lui, din îndepărtata Indie, ale mele, din vecinătatea luxuriantă a Mont Blancului...

Plimbare prin dimineața duminicii

V-ați plimbat cu mașina, vreodată, duminica dimineața, pe la 8, așa, printr-un oraș mare, fie el București, Brașov sau altul asemenea?

Eu fac adesea asta, fie la București, fie pe unde mă aflu... Ai impresia că ai închiriat tot orașul pentru propria-ți plăcere. Străzile sunt goale, mașinile rare, în marea lor majoritate taximetre ce duc călători la gară sau întorc acasă cheflii târzii și fete; pietonii și mai sporadici... oameni în vârstă, cu sacoșe de pânză, în drum spre piață...

Aerul e cumva sticlos, proaspăt, limpede, și de pe ușile brutăriilor se revarsă pe trotuare, ca o promisiune de bine, aroma pâinii abia scoase din cuptor și a covrigilor cu susan.